

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Det danske Sprog- og Litteraturselskab

Præsentationshæfte 15, november 1985

PROVST FREDERIK SCHMIDTS STAMBOG 1790-1819

Udgivet af Johanne Brandt-Nielsen

DSLs PUBLIKATIONER 1985

Priserne incl. 22 % moms.

Kommissionær med mindre andet angives:

C. A. Reitzels Forlag, Nørregade 20, 1165 K. tlf. (01) 12 24 00,
hvorfra en komplet katalog kan rekvireres.

Andersen, Vilhelm: Om at skrive den danske ånds historie. Ti artikler 1888-1951. Udg. af Per Dahl. 164 s. (Gyldendal). 140,00 kr.

Bording, Anders: Samlede skrifter i 4 bind. 1984 ff. Udkommet er:
Digte. Ved Erik Sønderholm. 1984. 366 s. – *Den Danske Mercurius*. Ved Paul Ries, Cambridge. 536 s. facsimile. 1984. – To kommentarbind følger. – Helshirting à 292,80 kr. – De to dele af værket kan købes hver for sig.

Efter andre Samlede Skrifter fra 17. århundrede er turen kommet til den største digter mellem Arrebo og Kingo. Hans 218 digte spænder fra salmer over personlig lyrik til hyrdedigte, men tyngdepunktet ligger i hans personelle lejlighedsdigtning, der viser erhvervsforfatterens kår under den tidlige enevælde. – *Mercurius*, der udkom på vers med 4 sider mdl. 1666-77, er vor første dansksprogede avis, bestilt af Christian V, men langtfra upersonlig trods den ideologiske binding til enevælden, og nøjagtig i oplysninger om stort og småt i ind- og udland.

Corpus Philosophorum XI, se nedenfor.

Diplomatarium Danicum: 4. række Iff. 1376-1412. Ved Herluf Nielsen under medvirken af Aage Andersen. 1985 ff. Udkommet er: I: 1376-79. 1984 (dvs. 1985). 183,00 kr.

Tidligere bind: 1. rk. I-VI (VII i arbejde); 2. rk. I-XII; 3. rk. I-IX.

Danmarks Riges Breve: 4. række Iff. 1376-1412. Ved Herluf Nielsen under medvirken af Aage Andersen. De tyske tekster ved Ernst Dittmer. 1984 ff. Udkommet er: I 1376-79. 1984 (dvs. 1985). 122,00 kr.

Tidligere bind: Som *Diplomatarium Danicum*.

Kjøbenhavns flyvende Post. Ved J. L. Heiberg. I-IV 1827-37. 1980-85. I bind IV findes Interimsblade 1834-37 samt efterskrift ved Uffe Andreasen og personregister ved Marie Louise Krog-Meyer under medvirken af Merete K. Jørgensen. Helshirting à 366 kr.

Provst Frederik Schmidts Dagbøger. I-III. Ved Johanne Brandt-Nielsen og Ole Jacobsen. 1966-85. III indeholder kommentar, efterskrift af Gustav Albeck og et register over c. 3600 personer. (Gad). I alt 366,00 kr.

Livlige skildringer fra Bakkehuskredsen, fra rigsforsamlingen på Eidsvold og i hele bind II fra den vågne og alsidige norske teologs Europarejse med B. S. Ingemann. Fr. Schmidt var en af den dansk-norske fælleskulturs sidste repræsentanter. Med det nu foreliggende bind III (122 kr.) er værket afsluttet med udførlig kommentar, efterskrift om Schmidts litterære og historiske placering samt et meget omfattende register.

DSLs PRÆSENTATIONSHÆFTE NR. 15

Provst Frederik Schmidts Stambog 1790-1819

Udgivet af

JOHANNE BRANDT-NIELSEN

C. A. Reitzels Forlag A-S, København 1985

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB

Stiftet 1911. *Selskabets formål* er at udgive sproglige og litterære værker af Danmarks litteratur, som ikke tidligere er udgivet, eller som ikke foreligger i tilfredsstillende udgaver. Selskabet kan desuden udgive ordbøger og bibliografier.

Bestyrelse: Lektor *Iver Kjær*, Københavns Universitet, formand. Prof. Dr. *John Kousgård Sørensen*, sst. Overbibliotekar *Torben Nielsen*, Universitetsbibliotekets 1. afd. Forskningsbibliotekar *Erik Petersen*, Det kongelige Bibliotek. Lektor Dr. *Erik Sønderholm*, Københavns Universitet. – *Juridisk konsulent:* Dommer *Niels Ehrenreich*.

Administration, Frederiksbolms Kanal 18a, 1220 København K, tlf. (01) 13 06 60: Administrator Dr. *Erik Dal*. Kontorfuldmægtig *Jørgen Holbech*. Assistent fru *Jytte Markamp*.

DSLs PRÆSENTATIONSHÆFTER

à 12,20 kr. incl. moms; nr. 7 gratis

1. Erik Dal: Det danske Sprog- og Litteraturselskabs virksomhed og opgaver. 1975. 16 s.
2. Herluf Nielsen: Skæbnedage og hverdage i dansk middelalder. *Diplomatarium Danicum* og *Danmarks Riges Breve*. 1976. 20 s.
3. Jan Pinborg: Danmarks bidrag til skolastikken. *Corpus philosophorum Danicorum medii aevi*. 1977. 16 s. (Særtryk af Danske Studier 1977).
4. F. J. Billeskov Jansen: Breve og dagbøger. 1978. 16 s.
5. Ole Fenger: Landslov og retsbrug. *Danske Domme 1375-1662* og andre domsudgaver. 1979. 16 s.
6. Iørn Pjøl: Perspektiver i studiet af *Danske Viser fra Adelsvisebøger og Flyveblade 1530-1630*. 1979. 24 s. (Særtryk af Danske Viser VII, optryk 1979).
7. Litterære tidsskrifter fra det nittende århundrede. Tretten præsentationer og en subscriptionsplan til et reprintprogram. 1979. 16 s.
8. Caroline C. Henriksen: *Danske Grammatikere I-VI 1915-29*. En indføring og en ajourføring. 1980. 32 s. (Særtryk af Danske Grammatikere VI, optryk 1979).
9. Erik Dal: *H. C. Andersens Dagbøger 1825-1875 I-XII 1971-77*. 1980. 16 s.
10. Flemming Lundgreen-Nielsen: *Breve fra og til Adam Oehlenschläger 1798-1809 og 1809-1829*. 1981. 16 s.
11. Mogens Brøndsted: Lis Jacobsen på hundredårsdagen. 1982. 24 s.
12. Poul Lindegård Hjorth: Danske ordbøgers historie. 1983. 32 s. (Særtryk af Betænkning nr. 967, 1982).
13. H. D. Schepelern: Latinske tekstudgaver og oversættelser. Omkring udgivelsen af *Olai Borrichii Itinerarium 1660-65*. 1984. 16 s.
14. *Sophus Claussens Lyrik I-IX:2*. Tre taler ved Gyldendals reception 27. september 1984 af Jørgen Hunosøe, Erik Dal og Johannes Møllehave. 1984. 16 s.

Som de fleste af datidens unge mennesker medbragte også Frederik Schmidt på sine studierejser en stambog – »den pudserlige Skik, som nu er gaaet af Mode«, som Pavels skriver 1812 i sin selvbiografi. Skikken var fuldt levedygtig i 1790, da Schmidt rejste til universitetet i København, og han medbragte da også stambogen både på rejsen til Göttingen 1794 og senere 1818-19 på den store rejse med Ingemann. A propos Ingemann, så oplyser Schmidt i sin dagbog for 28. marts 1819: »[Ingemann] bragte mig min Stambog hvori han havde skrevet et afskedsvers ...«. Dette stambogsblad er åbenbart klippet ud, måske af en autografjæger, måske til brug andet steds, og det er sikkert ikke det eneste bidrag, der er forsvundet.

Bogen er en lille tværoktav, 16×9½ cm, indbundet i meget slidt kalveskind med guldstempler, som på ryggen bærer indskriften: STAM-BOG for F. S., også i guld; den indeholder mange ubeskrevne blade, enkelte løst liggende, og nogle steder ses rester af blade, der er klippet ud. Bogen er gjort til udgangspunkt for en artikel af Gudrun Eriksen om ejeren (Fra Københavns Amt 1949. Kbh. 1950, s. 84-91), og hun fortæller her, at han fik den foræret af sin broder, præsten Hans Jacob Schmidt; hun oplyser ikke, hvorfra hun har denne viden, men det er sandsynligvis rigtigt, da han har skrevet på det allerførste blad, mens det næste er forbeholdt forældrene. Hun fortæller stambogens historie, såvidt den kendes, måske har den ligget 100 år upåagtet i en skuffe i et chatol fra det Schmidt'ske hjem; ægtepartiet efterlod sig ikke livsarvinger, der kunne tage hånd om sligt. Nu befinder bogen, der er privat ejet, sig som depositum på Roskilde Museum.

Bidragene i bogen står hulter til bulter, men ordnes de kronologisk som her, ses der en klar gruppering: afrejsen fra Norge 1790, eksamensfestligheder og hjemrejse 1791, rejsen til Göttingen 1794, tiden omkring ansættelsen i Eger og giftermålet 1798-99 og endelig den store rejse. Derimod kan vistnok ingen indførsler, heller ikke de udaterede, henføres til Københavnsopholdene 1801, 1807, 1811 og 1817, ej heller til de politiske begivenheder 1814. De fleste af bidragyderne var venner, eller i alt fald gode bekendte, livet igennem; man skal ikke lade sig narre af, at de i dagbøgerne ofte omtales ved efternavn og titel, dagbogsbrevene er jo bestemt for en kreds af mennesker, som måske ikke kender meget til dem.

En enkelt af ungdomsvennerne, præsten Liv Borch Fietzetz, som daterer sin hilsen 30. marts 1792, lader høre fra sig 20 år senere, d. 30. okt. 1811 i Christiania Intelligenssedler, med et langt digt »Til S. T. Hr. Provst F. Schmidt. Efter Gjennemlæsningen af hans Samlede Digte«, optrykt i Drammens Tidende nr. 25, 1840 ved Fr. Schmidts død. Det hedder heri bl. a.:

Naar al Din Kraft ei Embed kræver,
Til Lysets Egne Du Dig hæver,
Og dyrker Begges Mark med Flid,

Jeg seer Dig endnu i Din Stue
At Skjaldreaanden mane, true,
Og paa Dit Vink den iler did;

Da ømt Du priser Venskabs Glæder,
Snart Andres Sorg Dit Øje væder,
Snart Armods kummerlige Slid.

— — —

Saa Efterverden skal med Rette
Dit Navn den Hæderskrands omflette:
At gavne, glæde var Hans Id.

Fietzents's velmente digt griber ligesom Rathkes bidrag i stambogen tilbage til skoleårene («Hvad fem og tyve Aar tilbage Du sang« ...) og vidner på smukkeste måde om Frederik Schmidts store trofasthed.

Flere af de unge academici bringer lange latinske citater. Enkelte af de ældre »Fædre« som f.eks. Jacobi skriver ligeledes på latin. Det lange citat på fransk af Voltaire, som Pram bringer og udlægger, karakteriserer både Pram og Voltaire så vel. Den oprindelige placering af indførslerne, som bortset fra de to første blade er uden betydning, ses af de tilføjede numre. Ellers er at tilføje en stor tak til forskningsbibliotekar dr. Tue Gad, der har kontrolleret afskrifterne, 67 i alt, næsten udelukkende gotisk skrift, samt til lic. phil. Fritz Saaby Pedersen for læsning og oversættelse af de græske og latinske citater, og de gamle kolleger på UBI for interesse og venlig imødekommenhed. Og tak til bogens ejer for tilladelse til udgivelse.

Johanne Brandt-Nielsen

1. Til København Du rejser hen
Til Videnskabers Sæde.
Kom elskte Broder! snart igien
Til dine Venners Glæde.

Hans Jacob Schmidt †

Uden sted og år. Hans Jacob Schmidt (ca. 1760-1814), FSs ældre broder, var præst. Det var ham der forærede FS stambogen og indførte sin hilsen på det første blad.

6. Friends are like Leaves that on the Trees do grow,
In Summer's prosp'rous state much Love they show,
But art thou in Adversity, then they,
Like leaves from Trees in Autumn, fall away.
Happy is he, who hath a Friend indeed,
But he more happy is, who none does need.

Christiania ye 25th August, – Augustinus Boyesen
1790.

Augustinus Bøyesen, årstal ukendt, handelsmand, broder til FSs sværmeri Sara Bøyesen.

61. Den Yndling som bød Glæder smiile
som bød hver ængslig Tanke viige
naar han med muntert lyedfrit Spøg
Medskabnings Siæl tit Glæder sente,
Han flyer nu bort fra vore Klipper
skiøndt aldrig af vort Minde slipper,
han som vort Sælskabs Vellyst var.

Christiania d 25 Augustij 1790

Sara Boyesen

[herunder farvelagt tegning af en forglemmigej]

Sara Bøjesen (1770-1851), datter af købmand P. O. Bøjesen, af samtiden udset til at blive FS's kone, hvis ikke bispemanden havde blandet sig. Hvad der er sket mellem de to smukke unge mennesker, som kan have givet anledning til misforståelser og bitre digte, kan ingen vide, selv om mange har gisnet.

5. Sic te diva potens Cypri,
sic fratres Helenæ, lucida sidera,
ventorum regat pater,
obstrictis aliis, præter Japyga,
navis, qvæ tibi creditum

debes Schmidium, finibus danicis
reddas incolumen precor;
et serves animæ dimidium meæ. –

Ulderich Friderich Bøyesen.

Christianiæ d. 25° Augustii 1790.

Skib! dig betroede jeg Schmidt, af dig kræver jeg ham igien. O! bring ham beholden til Danmark, og frels min Siels halve Deel: saa sandt styre dig Cyperns guddommelige Herskerinde (= Venus), og Helenas Brødre (= Castor og Pollux), de klarskinnende Stierner; saa sandt holde Vindenes Fader (= Aeolus) alle andre Vinde i Hulen, Nordvestvind undtagen.

Efter Horats, Oder I, 3, 1-8 (ovs. Baden 1792). Horats tog i oden afsked med Vergil, der skulle til Grækenland. Bøyesen indsætter *Schmidium* og *danicis* for Horats' *Vergilium* og *Atticis* og gør fejlen *ventorum* for *ventorumque*; ellers er citatet ordret. Enhver samtidig ville have genkendt det.

Ulrich Frederik Bøyesen (1773-1841), præst, broder til Sara Bøyesen.

54. [Farvelagt tegning af en forglemmigej]

Catarina Devegge

Christiania d: 25 Augustus 1790 †

Catharina Devegge (1771-1838), senere g.m. prof. Niels Treschow.

51. Haab og Lykke Dem ledsage,
I Glædens uafbrudte Dage,
De finde sand Lyksalighed.

M. Devegge †

Christiania den 25 Augustii
1790

Maria Devegge (1774-1813), hun, hendes ovennævnte søster og Sara Bøyesen, »les trois inséparables«, udgjorde et vittigt, til dels frygtet, centrum i det selskabelige Christiania.

39. De rejser, ædle Ven, fra Slægt og Venne-Skare.
Alfaders Haand ledsag og frie Dem fra al Fare!
gid De saa lykkelig maa blive hvor De er
Som vi Dem ønske Godt, og altid have kiær.

Christiania
d: 26de Augusti 1790

P: O: Boyesen †

volti subito

Peter Otto Bøyesen (1734-1812), købmand, far til Sara Bøyesen.

36. Du reiser, lykkelige Ven,
Fra den, du med dit Venskab glæder,
Kom ædle Broder snart igjen,
Dit Venskab er mig værdig Hæder,
Og naar du Universitetet quit,
Kan nyde Livets Glæder frit
Saa søg din Ven, og kom ihu
At Glædens Skaber var selv du.

Christiania d. 26 Aug: 1790 –

Claus Clausson

Kan være Claus Clausson (1767-1817), ejer af Vøyen møllebrug.

52. Guds Forsyn Dem, min Ven, ledsage!
Bliv lykkelig! – Kom snart tilbage;
Stem Harpen saa blant Fædre-Field
Til varig Ziir og Fryd og Held!

Opsloe, den 26 Augst 1790.

Hiorth. †

Muligvis stiftsrevisor Otto Christian Hiorth; han var ved folketællingen 1801 38 år.

50. Farvel vor snilde Ven, rejs, søg den Viisdoms Skat
Som Dem til Præst, ja Bisp med Tiden kan forfremme;
Lev lykkelig; og naar De den har faaet fat,
Saa vær saa god igjen at se til Os her hiemme.

Christiania d. 26. August 1790.

A. E. L. Rosted †

Anna Elisabeth Louise (1759-1834), født Rosted, g.m. flg.

35. Amicus animo possidendus est, hic autem nunquam abest, quemcumque
vult quotidie videt. Itaque mecum stude, mecum coena, mecum ambula.
In angusto viveremus, si quidquam esset cogitationibus clausum. Sen.

Christianiæ d. 26to Aug. A. 1790

J. Rosted †

En Ven bør man besidde med Tanken, og den er aldrig fraværende; den ser, hvem som helst den vil, hver eneste Dag. Studér du da sammen med mig, spis sammen med mig, spadsér sammen med mig! Vi vilde leve indesluttet i et snævert Rum, dersom noget var lukket for vore Tanker. Seneca.

Seneca, Epist. ad Lucilium 55 (VI, 3) §11 (ovs. Gertz 1927). Citatet er ordret. Teksten handler ellers om den ringe betydning, bostedet har for sindets ro.

Jacob Rosted (1750-1833), lærer, senere rektor ved Oslo Katedralskole.

34. Tak for hver Glæde som dit reene Venskab gav.
Reys nu til Sletterne, din Plan at følge der,
Men naar den er fuldført, saa i godt Minde hav,
Med Længsel ventes Du af mig, af en og hver.

Opsloe den 29 Augusti
1790

M. Debes †

Maren Debes, f. Schultz (1758-1818), g.m. flg.

25. Reys Ven – vær Lykkelig – Allgodhed Dig Leedsage,
Din Plan med Hæld udfør – saa kommer Du tilbage
Til ømme Fædres Bryst, til Venners Fafnetag,
Ha –! flygtig Tid – iil fort – bring os den glade Dag.

Opsloe, den 29de Aug. 1790 –

O. Debes †

Ove Gløersen Debes (ca 1734-1799), hospitalsforstander, hørte til familien Schmidts omgangskreds.

»Fædres« her: ældre venner og slægtninge.

33. Ved en forestaaende Bort Reyse
d. 29. Aug. 1790

Reys hen
min Ven,
kom ey igien
med u-forøget Lykke!
bliv der
som her,
en Ven især
af dem, som Dyder smykke!

J. A. Flintenberg †

Isac Andreas Flintenberg (1733-1813), kantor, en musiker, som altid omtales med hengivenhed i dagbøgerne.

2. Reys med gud min kiære søn,
bliv fremdeles dine forældres glæde,
o [h]vor frydes Mit moderlige [h]jerte
vil hobe at se dig inu med
saa øgede u[d]sigter. gud være
din ongdoms ledere.

Opsloe d. 30^e Aug. 1790

P. Schmidt †

Petronelle Schmidt, f. Lemmich (1734-1798), FSs moder.

3. See Herrens Frygt er Viisdom, og at viige fra det onde er Forstand. Job: 28 v. 28.

Den som elsker Viisdom, glæder sin Fader. Prov: 29 v. 3. Sat sapienti.

Opsloe A: et Dat ut supra.

C. Schmidt †

Christen Schmidt (1727-1804), FSs fader, biskop. Begge forældre skriver på stambogens andet blad, derfor kan CS nøjes med at skrive: år og dag som ovenfor. – Sat sapienti: nok for den forstandige. Prov: Ordsprogenes Bog i Gamle Testamente.

43. Kom med Tilfredshed snart tilbage og hav imidlertid indsluttet udi deres venskabelige Erindring, den som stedse med sand Oprigtighed tager Deel udi deres Velgaaende.

Christiania d. 31. August 1790

D. Hegermann †

Diderich Hegermann (1763-1835), officer, politiker, Eidsvoldsmand.

45. Vivere naturæ si convenienter oportet
ponendæqve domo qværenda est area primum
novistine locum potioem rure beato? Horat. Lib. Ep.

Hvad troer Du vel Jeg meener andet

Med disse faae latinske Ord

Men Kjere Broer!

end raade Dig, saasnart Du kan, at boe paa Landet?

og er Du klog

gjør Du det og. –

Dog observeer: Jeg meener at endnu

Du smukt skal komme mig i hu. –

Hafniæ die 8 October 1790

Vibe Stockfleth †

Er det Pligt, at leve efter Naturens Forskrift,
og du nu først skal være dig om en Plads at sætte et Huus paa:
kiender du da noget fortrinligere Sted end det lykkelige Land?

Horatius, brevene.

Horats, Epist. I, 10, 12-4 (ovs. Baden 1793). Citatet er ordret. Teksten handler også ellers om fordelene ved landlivet fremfor bylivet; vort citat er nok det tiest hørte udtryk for stoikernes grundlæggende »leve i overensstemmelse med naturen«.

Johan Christian Vibe Stockfleth (1764-1807), præst.

41. Efter det Tyske

For at faae see en trofast Ven,

Den gode gamle Diogen

Løb om med Lys og Løgte:
Og dog forgjæves søgte.
I vor Tid er man mere klog;
Nu taer man kun sin Stammebog,
og flux man uden Hinder
I *Skarevis* dem finder. –

Khavn den 1ste Junij 1791. –

Ancher Bergh †

Christopher Anker Bergh (1764-1825), generalauditør, stortingsmand. Dette må vel kaldes et typisk stambogsvers.

14. Non est, crede mihi Sapientis dicere: vivam sera nimis vita est crastina –
vive hodie

propera ergo vivere, mi
Friderice tibi qve tuoqve

Havniæ d. 20. Nov. 1791

Jacobi †

Tro mig, en viis mand siger ikke: »leve skal jeg siden«. At leve i morgen er at leve alt for sent. Leve skal du idag.

Så skynd dig at leve, min Frederik,
til glæde for dig selv og for din Jacobi.

Citat: ordret fra Martial Epigr. I, 15, 11-2.

Christian Frederik Jacobi (1739-1810), forfatter, jurist, embedsmand. Han var ven med FSs fader og FS blev optaget i hans hus under sin studietid.

27. Erindre mig som Ven
ihvor Du reyse hen.
Endog paa Havets Bølge
Jeg givne Lov skal følge. NB

C. W. Jessen †

Kjøbenhavn d: 20:^d Nov: 1791.

NB Her er und[er]forstaaet at jeg vil Erindre
Dig igien med all muelig Venskab.

Carl Wilhelm Jessen (1764-1823), søofficer, snarere en handlingens end en pen-
nens mand, velkendt fra krigsårene.

16. Tænk på mig, naar Du Norges Fielde seer,
som de, urokkeligt mit Venskab for Dig er.

Kjøbh. d. 20. N. 1791.

P. C. Jessen †

Peter Carl Jessen (1772-1830), kabinetssekretær, etatsråd. Da FS 20 år senere søgte audiens hos ham, må han bagefter konstatere, at »Tronens Straaleglands har altsaa endnu ikke blendet hans Syn for gamle Bekjendtere« (Dagbog 26.2.1811). Han var broder til Jul. Marie Jessen og søhelten C. W. Jessen.

12. [Farvelagt tegning af søjle med indskrift Amicitia s. Se titelblad.]

Kjøbenhavn

d. 20^d Novembr 1791

W. Klingberg †

Henrik Mathias Vilhelm Klingberg (1774-1835), stabskirurg, prof., dr. med.

13. Du fik Laudabilem,
Det kosted' mig min Viin.
Gaae saa paa Banen frem
Saa Vindingen er din,
Men Glæden bliver min.

Gud give det!

Kh. d. 20. Nov. 1791

P. T. Wandall †

Peder Topp Wandal (1737-1794), bibliotekar, titulær professor.

17. Elias was nicht blos hohe Laterne sondern es brannte in ihm auch ein helles herrliches Licht. Saaledes tænker hvær af Deres Venner her, glem os ey.

Kjøbenh: den 21de Novbr 1791

F. Harboe †

Frederik Carl Lucvig Harboe (1758-1811), søofficer, broder til Johan Peter Henrik Harboe.

30. L'Amitié en fait le prix.
Til Norges Land Du drager nu tilbage
Min elskte Ven! til ømme Fædres Favn.
Gid længe Du maa fryde Deres Dage
Og lægge Hæder til en værdig Faders Navn.

Khavn

Møhl

d: 21 Novb

1791

Hans Christian Møhl (1757-1843), havnekontrollør, medlem af Norske Selskab.

24. Lad dem begræde Deres Tab min Ven
Som ikke har det Haab at see Dem meer igien!
mig Tiden denne Udsigt giver

og ved vor Afskeed nu opliver:
at ieg skal engang hist til eget Hiem
og huuslig Qvindes Bord indbyde Dem.

Kjøbenhavn d: 22 Nov: 1791

J. Bierch

Johan Bjerk (1751-1840), præst, hørte til kredsen om »Moer Koren«.

38. Lev lykosalig Musers Søn,
Himmel hør dog Autors Bøn. –

Kjøbenhavn d: 22 Nov: 1791

Leo Frid: Halck †

Leo Fredrich Halck (1749-1807), senere stadsvejer i Bergen.

18. Glücklich Leben ist Weisheit;
Gott verehren ihr höchster Grad,
Nicht im Witz, im Verstand nicht,
In den Herzen nur wohnet sie.

Kopenhagen den 22ten November 1791

P. Harboe †

Johan Peter Henrik Harboe (1767-1834), major.

55. Fortis vero animi et constantis est, non perturbari in rebus asperis, nec tumultuantem de gradu dejici, ut dicitur: sed præsentis animi uti consilio, nec a ratione discedere.

Cicero

Dette skrev, som et Vidne om sin Troe om Dem,

Deres Ven Hornsyld.

Kjøbenhavn d: 22 Novbr: 1791.

Et modigt og standhaftigt sind har den egenskab ikke at lade sig ryste under vanskelige forhold og ikke at komme i forvirring og derved »lade sig drive fra sin plads«, som man siger; men at beholde forstand og beslutsomhed parate og ikke tage på flugt fra fornuften.

Cicero.

Cicero, de officiis I,23 (80), fra en diskussion af taperhed i krig. Tekstgrundlaget er ukendt, men en række afvigelser fra de moderne udgaver behøver ikke kun at skyldes fejlerindring.

Jens Hornsyld (1757-1840), præst.

21. Lyksalighed bestandig omringe din Throne, elskede Broder! og nyd altid de himmelske Frugter, som Dyden og den christelige Religion skiænker sine sande Dyrkere. O! at da dine Bestræbelser maae krones af det guddommelige Forsyn, i hvis Forsorg Du saa roelig hviler, med de herligste

og glimmereneste Frugter. Du, som nu bortreyser fra mig, lev evig lykkelig, og lad Din oprigtige Broder bestandig være i din Erindring.

Kiøbenhavn den 22 November 1791

C. Kiønig

Christian Kiønig (1769-1847), en fjern slægtning af FS, blev præst i Smålenene.

19. Lev lykkelig, og nyd all den reene Glæde som en redelig Vandel, en utretted ungdoms Fliid fortæner – Det er mit ønske for Dig – Nue et for mig – glem ikke blandt Norges Fielde, at Du paa Danmarks Sletter eyer en Ven i

Jørgen Friis Rasch †

Kiøbenhavn den 22. Novembr: 1791.

Jørgen Friis Rasch (ca 1752-1819), hofkasserer, han skal have været Jul. Marie Jessens tilbeder, men »er nu en vranten Knurrepotte« (Dagbogen 28.1.1818).

47. Christiania d. 30te Martii 1792

Tak, beste Schmidt, for Dit redelige Venskab mod mig hidtil! Fraværelsen skal ikke svække det – denne Tanke vil ofte muntre mig i min ensomme Afkrog – Er Skiæbnen mig god, sees vi vel igjen – Bliv saa lykkelig som Du fortæner det!

Din hengivne Fietzens

Liv Borch Fietzentz (1768-1830), præst.

59. En yndig, elsket Kone
Dig, Ven, gid snart forsone
Med Evas Kiøn!
Det er min Bøn.
Men Himmel hør mig atter,
Giv Misogyn en Datter
For ønskte første Søn!
– Det er fortiente Løn.

den 11te Septb. 1793. Fabricius

Jens Schou Fabricius (1758-1844), kommandør, viceadmiral, Eidsvoldsmand. Digtet knytter sig til et digt af FS i Den danske Tilskuer 1791, nr. 25, optrykt i »Samlede Digte« 1811 under titlen »Misogynen«.

37. Estimer la vertu, c'est ma maxime,
Voiez vous la Raison, pourquoi je vous estime.

1794

D.[?] Schnitler †

Forbogstavet kan næppe tydes, mest sandsynligt er det Anna Dorothea Schnitler, enke efter provst Lorenz Schnitler (død 1778), sognepræst i Eger. Der var Slægtskab mellem hende og Rasmus Krag, og FS kalder hende Bedstemor og udviser stor omhu for hende.

46. Forgiæves jeg for Venskabs Alter knæled'
Omsonst min Bøn til Pieriden lød
»Gudinder! Skiænker mig den Fryd jeg nød!
den Ild, den Aand, som fordum mig besjæled.«
»Forvovne! hvad forlanger du?«
Var Musens og Charitens Svar,
»De Egne, hvor du vandrer ene nu,
Der ingen af os nogensinde var –
Iil bort herfra, til Kodans Sletter flye,
See der vort Smil! føl der vor Gunst paa nye.«
»Ak« sukked' jeg, »de Dage er' ej meer
Pligt kaldte mig, dens Kald mig helligt er,
Om paa dens Vej end Torne groede –
Nej, intet skiænker mig mit tabte Gode!«
»Glem ej,« var Svaret, »hvad du selv engang
I dine Venners Arme frejdig sang:
Jeg føler det, saa sang du – Glæden er
Paa heele Jorden, skiøn, som her!
Det føler du ej meer! saa rejs mod Østen hen!
Der boer vor Yndling Schmidt, han vorde og din Ven!
Hans hulde Venskab kalde dig tilbage
et saligt Glimt af hine svundne Dage,
Hos ham formilde du det tunge Savn
Af Vennekredsen i dit Kiøbenhavn!« –
O! ædle Schmidt! jeg fandt og elskte dig,
Jeg nød den Fryd Gudinden spaaede mig
Og dobbelt glad jeg nu min Vej fremiiler,
I hvor mig Skiæbnens Vink end kalder hen,
Dit Venskab Held og Trøst mig blid tilsmiler –
Og stadigt er mit Haab: Vi sees igien. –

Christiania d. 16. Febr. 1794

Pavels †

Claus Pavels (1769-1822), den senere Bergen-bisp, var fra 1.2.1793 til 27.5.1796 kapellan i Eidanger på vestsiden af Oslo fjord, med bolig i Brevik. Han befandt sig ikke godt i det åndløse miljø, bl.a. længtes han efter at gøre FS's bekendtskab; de havde ikke tidligere truffet hinanden. Lejligheden bød sig, da han i febr. 1794 tog paa embedsrejse til FS's fader, bispem i Chria, så digtet i stambogen er skrevet efter få dages personligt bekendtskab. – Pieriderne: Musernes tilnavn, efter det græske landskab Pieria.

23. τον περι Μοῦς' ἐφιλῆσε
δ'δοῦ τε ἠδε'αν ἀό'δην.

Göttingæ d. 28 Aug. 1794.

Ut prospera quæque
tibi contingant, semper
erit in votis meis.

C. H. Carstens. †

Sanggudinden ham elsked og gav ham den liflige Sangkunst.

At al fremgang må times dig, vil stedse være blandt mine ønsker.

Citat: fra Odysseen 8, 64-5 (ovs. Wilster), om skjalden Demodokos hos phaiakerne: »Sanggudinden ham elsked, men Ondt med Godt hun ham skjenked, / Røved ham Øinenes Syn, men gav ham den liflige Sangkunst.« – Carstens fjerner eller glemmer det kontroversielle mellemstykke. Citatet virker som halv-forglemt skolelærdom: accenterne er sat ifølge skanderingen, og der er et par andre småfejl.

Christian Henrik Carstens (1773-1838), kancellisekretær.

9. Quid non miraculo est, cum primum in notitiam venit? Quam multa fieri non posse, priusquam sint facta, judicantur? Naturæ vero rerum vis atque majestas in omnibus momentis fide caret, si quis modo partes ejus ac non totam complectatur animo. Plinius

Göttingæ d. 29 Augusti 1794

G. C. Fischer.

Symbolum

Non videri, sed esse.

Hvad vækker ikke forbavelse, når det bliver kendt for første gang? Hvor meget regnes ikke for umuligt, førend det har fundet sted? Naturens vælde og majestæt er utrolig set i alle enkelttilfælde, især når man nøjes med at anskue den stykkevis, ikke i dens helhed. Plinius.

Løsen: Ikke synes, men være.

Citat: næsten ordret fra indledningen til Plinius' antropologiske bog 7 af Naturalis Historia, §6-7.

Georg Christian Fischer (1772-1825), jurist, etatsråd. Valgsproget »Ikke synes men være« findes i forskellige former, tillagt forskellige store mænd. Dagbogen omtaler marts 1818 »en Etatsraad Fischer, – som ej kunde mindes mig.«

31. O wunderschön ist Gottes Erde
Und werth darauf vergnügt zu seyn.
Drum will ich bis ich Asche werde
Mich dieser Schönen Erde freun.

Es empfiehlt sich Ihnen

Göttingen

Ihr Freund und ergebenster Diener

September 1794

P. W. Cramer

Peter Wilhelm Cramer, årstal ukendt, grosserer, studerede 1794 jura i Göttingen, et »Guds sølle Faar« (Dagbogen 21.6.1794). Digtet er af Hölty.

26. Venisti – nobis est vultus lætior ortus;
Nam faciem lætam quis videt ipse dolens?
Sæpius inter nos Te gratum mente jocosa
Novimus; innocuus semper eratque jocus. –
De justo, quoties de recto mentio facta
Justi Te plenum sensimus et calidum. –
Jamque redire paras ad nos nunquam rediturus;
Hinc madidis oculis Triste Vale capio –
Dabam Gottingæ Paucis hisce verbis memoriam sui
d. III^{uo} Sept. 1794 amico ad patriam jam redeunti commendat
amicus Stephanus Tetens

Du kom og hos os kom den gladere mine frem,
for hvem kan se på et glad ansigt og selv være trist?
Tit har vi set dig kærkommen hos os for dit skæmtefulde
gemyt, og din skæmt var altid harmløs.
Så ofte talen faldt på retfærd og dyd,
fandt vi dig fyldt og opflammet af retfærd.

Og nu rejser du tilbage, for aldrig at vende tilbage til os:
så med tårer i øjnene siger jeg et trist farvel.

Til sin ven, nu på tilbagevejen til fædrelandet,
anbefaler med disse få ord sit minde
hans ven Stephan Tetens.

Sikkert forfattet til lejligheden.

Stephan Tetens (1773-1855), den senere biskop over Als-Ærø stift; han og Bastholm var de eneste danske studerende i Göttingen, der stiftede virkelig fortroligt venskab med FS.

28. Philosophy is then truly valuable when it serves to guide us through Life,
and not for the ostentatious Display of Science.
Hamburg Sept: 19, 1794 E: C: Boyson †

Erik Christian Bøysen (1764-1797), handelsmand, om hans skæbne se under Jørgen Brochmann.

44. Den blide Roe, som smiler ned
Paa Landmands Straaebedækte Hytte,
De Kaar, som mætte Nøjsomhed
Som trygt for Nærings Trang beskytte.
Den huldeste blandt dadled Kiøn,

Hun blive Deres glade Kone! *)
Og Hun, Hun lære Musers Søn,
at synge i en anden Tone.

*) See Den danske Tilskuer for Marti 1791

M. S. Buchholm †

Kiøbenhavn d. 26. Sept. 1794

Magdalene Sophie Buchholm (1758-1825), forfatterinde. Digtet er ligesom Fabricius' d. 11. sept. 1793 skrevet i anledning af FS's digt Misogynen; han mener for øvrigt, inden han får stambogen tilbage fra hende, at hun »jager lidt formeget efter Leilighed« (Dagbogen 25.9.1794).

15. Ce monde, ce théâtre et d'orgueil et d'erreur,
Est plein d'infortunés, qui parlent de bonheur.
Tout se plaint, tout gémit en cherchant le bien-être:
Nul ne voudrait mourir, nul ne voudrait renaître.
Quelquefois dans nos jours consacrés aux douleurs
Par la main du plaisir nous essuions nos pleurs!
Mais – le plaisir s'envole, et passe comme un ombre:
Nos chagrins, nos regrets, nos pertes sont sans nombre.
Le passé n'est pour nous qu'un triste souvenir;
Le présent est affreux – s'il n'est point d'avenir,
Si la nuit du tombeau détruit l'être qui pense.
Un jour tout sera bien, voilà notre espérance;
Tout est bien aujourd'hui – voilà l'illusion,

Næppe, værdigste Ven, miskiender Du i det heele Sandheden deraf, skiøndt vist Du, som jeg takker Forsynet, at hverken det forbigangne var eller det nærværende er, forsaauidt vore Individuer angaaer, saa slemt som her siges.

– Du, ædle unge Mand, hvis Kald det blev især at hefte Medmennisers Opmærksomhed paa det Tilkommende, Du vil opfylde dette hellige Kald, ved selv viseligen at føle, og viseligen at forestille andre – vel at det er Tant, om nogen vil sige *Tout est bien aujourd'hui* – men at det er lige saa usandt, om nogen paastaer *Tout est mal aujourd'hui* – men den glædelige *Forvisning un jour tout sera bien.*

Lev lykkelig (saa lykkelig som den gode,
der ingen Daare er, kan) og tænk med
Venskab paa

Khvn. d. 10. Oct. 1794.

Pram †

Præsens imperfectum;
perfectum plusquamperfectum,
futurum.

Christian Henrichsen Pram (1756-1821), digter og embedsmand. Det lange franske citat stammer fra Voltaires digt: Poëme sur le désastre de Lisbonne, 1756. – Den latinske efterskrift brugte Pram åbenbart ofte, Pavels skriver: »Den grammatikalske Lykønskning, han skrev i min Stambog, har jeg ogsaa i andre Stambøger seet fra hans Haand.«

10. O Ven! see og i mig den norske Ærlighed,
Som Dig med Liv og Blod at tjene er bered,
Ej Omgang, Fare, List, ej Sted, ej Tiden kan
Forandre, tro Du mig, vort ømme Venskabs Baand.
Det sværger jeg dig til ved Doris' kjære Haand.

Vangensten

Opslo 28. Nov. 94.

Valgsprog: Algode, styr mine Trin! –

Jens Johan Vangensten (1766-1837), litterat, stortingsmand.

64. Det er da saa – Her ingen Lykke er
Ak! ingen varig Lykke her at finde
Selv Venskabs hulde blide Følelser
Maae vorde os Forgængeligheds Minde!
Du rejser, ædle Ven! og ensom jeg
seer frem ad tornestrøet og øde Vej
Hvor ingen hjælpsom Vennehaand mig leder,
Og Ingen styrker mig, at jeg adspreder
Det Mulm, som tidt indhyllede min Sjæl
Naar den nedsank til lave Sorgers Træl –
Din Omgang, Schmidt! var Lægedom for mig,
Den bød mig glemme Skjæbnens Bitterheder;
Og naar jeg talte, læste, vandrede med Dig,
Jeg syntes smage Ungdoms tabte Glæder;
Ha! smage, for at tabe den paa nye –
Dig Skjæbnen nu til anden Egn henkalder,
Det Kald Dig vorde Held! og jeg vil flye
Den Tanke, som mig trykkende paafalder:
At vi adskilles maae, at ingen Ven
Som Dig jeg finder mere her igjen.
Kun dette vil jeg tænke: Nyd din Lykke!
Din Middag blive, som din Morgen, klar!
Din Aand, Dit Hjerte Kummer ej nedtrykke!
Bliv froe og frie, Som Du det hidtil var!
Blandt flere sine faderlige Gaver
Dig Himlen og en huld Veninde gav;

Hun Dit, Du hendes Hjerter vundet haver;
Hun vorde Din, Dig kjær til sildig Grav!
Nyd Held og Fryd i hendes ømme Favn!
Den Udsigt letter mig Dit tunge Savn.

Opsloe d. 6te Augusti 1798

O. R. A. Sandberg †

Ole Rømer Aagaard Sandberg (1761-1817), præst, forfattede 1810 en afhandling om Norges Universitet, prisopgave for Selskabet for Norges Vel. Digtet her er skrevet ved FS's afrejse til Eger præstekald. – en huld veninde: Maren Elisabeth Matthea Oppen (1778-1841), blev gift med FS i begyndelsen af 1799.

65. Bliv stedse lykkelig kjæreste Præst – Deres Elise vil da og blive det, og De fortjener det begge – undrag mig ikke Deres Venskab, jeg skal stræbe at fortjene det. –

Opsloe d. 9d Augusti 1798

A. Blix †

Anders Juel Blix (1759-1837), tugthusinspektør. Ægteparret Blix skriver på samme blad, det næstsidste i stambogen.

66. Jeg nejer dybt for Præsten og hans Viv
og ønsker Dem et Langt og heldigt Liv
Og saadan Dræng til næste Vaar
som den der ved min Side staaer.

Opsloe d. 9 Augusti 1798

T. M. Blix †

Terborra Margrethe Blix (1775-1827), g.m. foregående. Hun er lidt tidligt ude med sit ønske om en søn, vielsen fandt først sted i begyndelsen af 1799.

53. Helvetius har sagt som saa:
for meget gjør ey Fordring paa,
hvis Du din Næste ey vil hade;
ja, vil du ey dit Sinds Roe skade,
saa tænk, at selv i Venskabs Skiød
os Klogskab tidt det samme bød.

Christiania d. 31te Januar 1799.

Treschow †

Niels Treschow (1751-1833), professor i filosofi, politiker.

63. Lev glad! Lev lykkelig Hr. Schmidt med værdig Mage
Den tro Ledsager i Fryds og Kummers Dage,
) Den Ungdoms Hustrøe, som altid elsker, glæder den
Hun Haand og Hierte gav som sin dyrebare Ven,
Den muntre Børneflokk i Forældres ømme Favn

Velsigne Deres Huus, hædre Deres Fædres Navn.
Bliv Ordets heldig Tolk for elskte Menighed
Til Lys, Opbyggelse og sand Lyksalighed.

*) Prov: 5, 18-17, 17
den 7^d Febr: 1799

J. C. Vogelius †

Johan Christopher Vogelius (1727-1799), præst.

11. Mögen Sie mit Vergnügen an die wenigen Tage in Heidelberg und an mich zurückdenken, wie ich mit herzlichster Freude der glücklichen Stunden des Zusammenseyns mit so zwey trefflichen Männern des Nordens mich erinnern werde.

C. T. Welcker

Heidelberg 4. Juni [1818]

Professor des Staatsrechts
in Heidelberg

Carl Theodor Welcker (1790-1869), havde været prof. i Kiel, men blev kaldet til Heidelberg; hans »Erindring« i stambogen omtales i dagbogen samme dag. FS kalder ham »en fyrig, for Religion og Poesie varmt følende Mand«. – zwey .. Männern: den anden var Ingemann.

49. 1. *Der Reuter*

Tön auf mein Sang,
Der Herzensdrang
verkündet deine Nähe,
Komm Götterpferd
Mir lieb und werth
Damit ich nicht vergehe,
Hab frohen Muth
Und jage gut
Du musst zu ferner Höhe.

2. *Das Ross*

Hier bin ich schon,
Latonas Sohn
Ertheilt dir seine Seegen,
Ich bitte dich
Schwing dich auf mich
Nur reite nicht verwegen
Du bist noch schwach
Reit nur gemach
Uns drohet Sturm und Regen.

3. *Der Reuter*

Zum Normann hin, –
Mit Freundessinn
Will ich den frommen loben
Gedenk ich sein
Muss ich mich freun,
Und fühle mich gehoben.
Ich liebe ihn
Möcht zu ihn Ziehn
Sprich! Komm ich nicht nach oben?

4. *Das Ross*

Lass ab, lass ab
Vom Schritt und Trab,
Du allzu kühner Reiter
Denn solch ein Stern
ist allzu fern
Du bricht dir Weg und Leiter,
Weil du gewollt
Werd er dir hold
Doch reite ja nicht weiter.

Heidelberg d. 6 t. Juni 1818

Zur Erinnerung an Ihren Freund
und an den Heidelberger Bur[s]che
T. v. Kobbe, stud jur. aus Holstein

Theodor Christian August v. Kobbe (1798-1845), et rejsebekendtskab i Heidelberg, senere retsassessor i Oldenburg. FS oplyser i dagbogen, at Kobbe først havde indført et andet vers, som han kasserede og skrev »en Romance af ham selv forfattet«. – Her kan indføres en rettelse til personregistret til *Dagbøgerne*: juristen Peter Ludwig Christian v. Kobbe (1793-1844) er faldet ud, de to sidste sidehenvisninger gælder ham. – Latonas Sohn = Apollon.

67. Zum freundschaftlichen Andenken an den lustigen *Feuerlein*, der Ihnen mit herzlicher Liebe zugethan bleibt.

Ludwig Günther
Rom d. 14. Jan 1819 zur Markbrand in
in Caffè greco Franken

Ludwig Günther, årstal ukendt, købmand, var Ingemanns og FS's ledsager på alperejsen; under hans hilsen står anført hentydninger til fælles oplevelser, som er uden betydning her. Ingemann kalder ham i »Rejselyren«: »en munter Reise-fælle, som for Spøg kaldte sig Peregrinus Feuerlein – –«.

48. Erindring af

Christian Albrecht Jensen

Rom d. 24 Feb. 1819

Portrætmaleren C. A. Jensen (1792-1870); FS skriver 13.11. 1818, at landsmændenes »Tal var forøget med en Maler Jensen«. Hans studieophold i Rom varede fra nov. 1818 til okt. 1821; mens FS var der, fik Jensen tid til at portrættere ham: »gik til Jensen som efter en Times Poenitentse fik mit Fjæs færdigt« (Dagbogen 23.2.1819).

60. Et venligt Møde paa vor Pilgrimsgang,
et trofast Haandtryk og en liflig Sang,
Et Ord forkyndt af Jesu store Lære:
og dette Alt i Syd paa nordisk Skik,
med ægte fromt og ærligt Danerblik,
i Syden Danske evig helligt være!

Partenope! din Appeniner Mur,
din glade, højt fortryllende Natur
har kaldet os til Sydens milde Zone:
men dig vi kjende, dit Sirenersmil.
vi øjne grant din Giftens blanke Pil,
– o! du kan aldrig til vort Indre tone!

Din Omglands blive os en Trylledal! –
men vi har bygget os en egen Tempelhal,
som skjøndt i dig, dog ikke dig, erkjender!
Thi den er bygget paa en anden Grund,
og i sit Indre er den frisk og sund,
dens Alterild til Himlens Ære brænder.

Men rystes Templet end saa mangen Gang,
og kan det ikke modstaa Skjebnens Tvang,
maa mangen Seule bort sig fra det bøjje,
saa lyser stadigt Haabet dog deri,
med frejdigt Mod saa leve, bygge vi,
og sjunge, skjøndt med taarevædet Øje:

Et venligt Møde paa vor Pilgrimsgang,
i Tempelhallen højt en liflig Sang,
et Ord forkyndt af Jesu store Lære:
og dette Alt i Syd paa nordisk Skik
med ægte fromt og ærligt Danerblik,
i Syden Danske evig helligt være!

Neapel d. 5.4.19

Schønberg

Jørgen Johan Albrecht Schønberg (1782-1841), dansk læge i Neapel. – et Ord forkyndt: FS holdt påskegudstjeneste ombord på et skib i Neapels havn. Partenope: digterisk for Neapel.

58. Estimes la vertu, c'est toujours ma maxime
Voyez vous la Raison pourquoi je vous estime.
Tout le votre,
Birch

Uden sted og år. Formentlig Hans Jørgen Birch (1750-1795), forfatter, præst i Glostrup.

62. Fra Norges Klipper Reyser bort
Den beste blandt Minervæ Sønner,
For os – vist nok – det Tab er stort
Fordi vi Deres Værd Paaskiønner.
Men Reys kun Ven,
Nyd al den Hæder
som vi alle ønsker Dem,
Og Da – vi føler dobbelt Glæde
Naar vi seer Dem her igjen.

C. Brochmand

[herunder en farvelagt forglemmigej]

Uden sted og år. – Catharina Brochmann, f. 1770, dødsår ukendt, datter af krigsassessor Jørgen Brochmann; hendes skæbne blev næppe lysteligere end nedennævnte søsters, hun »levede 1840 i en stiftelse i Helsingør«. Hun blev gift med en søfarende Bech; FS skriver 7.9.1819, at en »Mad. Bech, som sandsynlig er den forrige Trine Brochmand, nu er en Slags Marketenderske ved et privat Theater paa Kronborg«.

56. Du Dag fuld af Glæde som gav os vor Ven
Vi alle dig bede, kom ofte igjen,
Vælsignet du vere med Himmelske Trøst,
Opfyld vores Ønsker, gyd Fred i hans Brøst.

E. Brochmand †

[herunder en farvelagt forglemmigej.]

Uden sted og år. Maria Elisabeth Brochmann, kaldet Elisa (1777-1836), datter af krigsassessor Jørgen Brochmann, fik en ublid skæbne, beskrevet i Tidsskrift for norsk Personalhistorie I 1840-46 s. 466ff. Hun ses at være gift Seyer.

4. Bliv elskte Ven, blev ved som før
bliv Venners Roes og ære,
bliv Ordets Tolk, bliv hvad Du bør,
Guds Naade med Dem være.

Jørg. Brochmand †

E.S. Et almagts Bliv Lyset skabte,
Disse Bliv Venskab bragte,
Almagt styrer alt tilsammen
Venskab siger dertil Amen!

Uden sted og år. Jørgen Brochmann (1732-1815), krigsassessor, hørte til FS's nære venner i Christiania; to af døtrene har skrevet i stambogen, en tredje var gift med en anden ven, E. C. Bøyson, der ligeledes har skrevet en hilsen. Familien var velstående, men i 1794 gik J. Brochmann fallit og rev sin svigersøn med i faldet. Denne flygtede for kreditorerne, var en tid ansat i et stort handelshus i Hamborg, men drog videre til Philadelphia, hvor han døde af gul feber.

38. Soions amis

Bull †

Uden sted og år. FS omgikkes flere medlemmer af slægten Bull, her er mest sandsynligt tale om Johan Randulf Bull (1749-1829), højesteretsjustitiar; han omtales flere gange i Dagbøgerne med en vis dulgt varme. Det yderst korte bonmot menes at kunne føres tilbage til Corneilles Cinna, men Voltaire siger, at det er af Seneca.

42. I Friheds Timer fra vigtigere Sysler
tænk ogsaa imellem paa

Din Ven Haaber

Uden sted og år. Ellef Haaber (ca. 1778-1820), præst.

20. Naar du i lange Kiole gaar,
Og bliver Hyrde for Guds Faar,
naar i en yndig Mages Favn
du glædes kand ved Fader Navn,
Naar Gratier omkring Dig dantse,
Og Muserne Dig flette Krantse,
Da nyde Du paa Fiældet der
Hvad en Veninde ønsker her.

Juliane Marie Jessen †

Uden sted og år. Juliane Marie Jessen (1760-1832) spiller en stor rolle i FS's dagbøger, bl.a. underviser hun ham i italiensk før rejsen med Ingemann.

7. Du tog mig selv blandt dine Venners Tal
og Lyst og Glæde fra din Omgang smilte,
dit Værd mig altid helligt blive skal
og Taarer følge dig, nu bort du fra mig iilte.

Kierulf †

Uden sted og år. Jørgen Kjerulf (1757-1810), professor i historie og statistik,
justitsråd, medlem af Norske Selskab.

22. Hvor forsigtig Du er i at vælge Dine Venner, er jeg dog forvisset, at
deriblandt regnes

Din Broder
Andreas Aagaard Kjøning

Uden sted og år. Andreas Aagaard Kjøning (1770-1856), blev højesteretsassessor
og Eidsvoldsmand.

8. Lev saa vel som jeg ønsker Dem til vi sees igien. Det er af en veninde.

K. Kjøning

Uden sted og år. Kirsten Kjøning (1770-1848), gift med krigsassessor Peter E-
lieson (1770-1833). De tre søskende Kjøning var beslægtede med FS på mødrene
side.

57. Fridrik du vil drage
Til vort kiære Norges Fielde
Jeg blier her tilbage
Til en anden Gang,
Men da Venskab flammer
Barden lig i Ufredstider,
I mit Bryst jeg stammer,
Qvæder dig min Sang,
De Nordmænd de elsker saa Norge.
Som Fremvoxning lærte
Jeg dig, Fridrik, først at kiende
Men min Siæl begiærte
Venskab dit paa Stand.
Mindes du den Skoven
Som strax bag ved Vinnern ligger?
Ey gik Foden doven
Naar vi didhen sprang.
De Nordmænd – –

Morgen Solen havde
Knap faaet Søvn af Dyne sin
Førend vi der sadde,
Fro og hjerteglade.
Vakre Or der stander,
Mindet bær af vore Hænder
Og vort Venskab sander,
Giver Syn for Sagn.
De Nordmænd --

Giennem Sverrig vi reyste
Skieldte paa den hunde Svenske,
Saa der Graner kneeyse,
Ønskte Norge dem.
Præsten ved Udvalla,
Han med den golidene Kone,
Var blant Svensker alle
Ene vores Ven.
De Nordmænd --

Borge saae vi, Sielland
Hvalen lig i Havet svømme,
Tænkte paa vort Norge,
stor blev den og da.
Sammen der vi kiempte,
Vinen drak til Slut, den sure,
Snart den Pusten glemte
I vort Vennelag.
De Nordmænd --

Du paa Strængleeg spilte,
Det forjog den onde Aanden.
Mod- og Medgang deelte
Som en trofast Ven
Mester Hans, vor sande
Beste Ven, den vakre Gutten,
Samlet vi os danned
Livets Blomster Egn.
De Nordmænd --

Skilt fra Jer jeg vanked
Ensom tit ved Lougens Bredde,
Høyt mit Hierte banked
Ved Naturens Fryd.
Aldrig jeg dog glemme

Kunne Venskabs Saligheder,
 Maaltrosts klage Stemme
 Var mig kærester Lyd.
 De Nordmænd – –
 Samlet vi nu vare
 Lagnan vil os grum adskille,
 Den Umage spare
 Gerne kunde den,
 Thi om vi end vandred
 Hen til Verdens yderst Grændse,
 Aldrig vi forandred
 Vores Tankesæt.
 De Nordmænd – –
 Maatte vi nu smage
 Grandelaugets sande Glæder,
 Præstekone skulle bage
 Kage sød til dig.
 Sammen skulle vi snakke
 bort den lange Vinter Quellen,
 Og Alfader takke
 for, vi kunne det.
 Naar saa Alderdoms Sneen
 Paa vor graanende Isse blinker
 Gubben skulle see den
 Og erindre sig,
 At vi altid ønskte
 Norges Vel og Norges Hæder,
 Og til Afskeed skiænke:
 Guds Fred være med dig.

Jens Ratke

Uden sted og år. Jens Rathke (1769-1855), senere prof. i zoologi. Stambogens
 fornøjeligste bidrag, klingende norsk, sjusket skrevet, vanskeligt at læse, griber
 helt tilbage til drengene og den første rejse til Kbhs Universitet i 1787 (omtalt
 i Dagbogen I, 94). 17.9.1807 løber FS paa ham paa gaden i Kbh. og finder, at
 han »seer ret ilde ud og med sine gode Kundskaber og sin retskafne Charakter
 kun har gjort liden Lykke«.

Vinnern: Vinderen, lokalitet i Oslo. – Or: Elletræ. – den hunde Svenske: det er
 tiden for den korte krig mellem Sverige og Norge. – Borge saae vi: Det må være
 Kärnan og Kronborg, rejseruten gik over Sundet ved Helsingør. – Pusten:
 genvordighederne, det har vel været en skrap overfart. – Mester Hans: Hans
 Jacob Stabel (1769-1836), provst, Eidsvoldsmænd, blev dimitteret samme dag
 som Rathke og FS. – Lagnan [Lagnaden]: skæbnen. – Maaltrost: sangdrossel.

40. In Ihr freundschaftlicher Andenken empfielt sich bestens

[?] Schill

aus Stuttgart

Uden sted og år. Schill, hvis fornavn, fødsels- og dødsår er ukendte, var købmand i Stuttgart og deltog i rejsen i Schweiz og Italien.

29. Jeg ved du mindes dem som stedse elske dig.

Umuelig kan du da, min Schmidt, forglemme mig.

H. C. K.

Uden sted og år. Uidentificeret.

PERSONREGISTER MED SIDETAL

Bastholm H	16	Gad T	4	Møhl H C	11
Bech C	23	Günther L	21	Pavels Cl	3 14 18
Bergh C A	9f	Halck L F	12	Pedersen F S	4
Birch H J	23	Harboe F C L	11	Plinius	15
Bjerk J	11f	Harboe J P H	12	Pram C H	4 17
Blix A J	19	H C K, uidentif.	28	Rasch J F	13
Blix T M	19	Hegermann D	9	Rathke J	4 25ff
Brochmann C	23	Helvetius C A	19	Rosted A E L	7
Brochmann J	16 23 24	Hjorth O C	7	Rosted J	7
Brochmann M E	23	Homer	15	Sandberg O R Aa	18f
Buchholm M S	16f	Horats	5f 9	Schill	28
Bull J R	24	Hornsylt J	12	Schmidt C	9 14
Bøyesen A	5	Hölty L H	16	Schmidt H J	3 5
Bøyesen P O	5 6	Haaber E	24	Schmidt Elise	
Bøyesen Sara	5 6	Ingemann B S	3 20 21	f. Oppen	19
Bøyesen U F	5f	24		Schmidt P	8
Bøyson E C	16 24	Jacobi C F	4 10	Schnitler A D	13
Carstens C H	15	Jensen C A	22	Schönberg J J A	22
Cicero	12	Jessen C W	10 11	Seneca	7 24
Claussion C	7	Jessen J M	11 13 24	Seyer E	23
Corneille	24	Jessen P C	10	Stabel H J	26 27
Cramer P W	15	Kiønig A Aa	25	Stockfleth J C Vibe	9
Debes M	8	Kiønig C	12f	Tetens S	16
Debes O G	8	Kiønig K	25	Treschow N	6 19
Devegge C	6	Kjerulf J	25	Wandal P T	11
Devegge M	6	Klingberg H M W	11	Vangensten J J	18
Eliesen P	25	Kobbe P	21	Welcker C Th	20
Eriksen G	3	Kobbe T C A v.	20f	Vogelius J C	19f
Fabricius J S	13 17	Koren C	12	Voltaire	4 17 24
Fietzentz L B	3 4 13	Krag R	14		
Fischer G C	15	Martial	10		
Flintenberg I A	8				

Anders Sunesen: *Hexaëmeron* gengivet på danske vers af H. D. Schepeleern med en efterskrift af oversætteren og Jørgen Pedersen. 342 s. incl. 8 farvetavler. (Gad). Halvlærred 195,20 kr.

Corpus Philosophorum Danicorum XI. Andreae Sunonis Hexaëmeron (post M. Cl. Gertz) ediderunt Sten Ebbesen & Laurentius Boethius Mortensen. 1. halvbind 1985: Indledning på engelsk, text med filologisk apparat på latin. 2. halvbind 1986: Kommentar på latin af M. Cl. Gertz og Sten Ebbesen. Registre. (Gad). 328 s. incl. 8 farvetavler + ca. 288 s. Halvlærred, tilsammen 488 kr.

Anders Sunesen: Statsmand, teolog, administrator, digter. Femten studier red. af Sten Ebbesen. 280 s., senere på året 1985. G. E. C. Gads Forlag (ikke DSL). Halvlærred, ca. 250 kr.

Oehblenschläger, Adam, Breve fra og til, 1829-1850. Ved Daniel Preisz. I: 1829-1835. 1984 (dvs. 1985). 376 s. (Gyldendal). 146,40 kr. I denne række følger to tekstbind samt kommentarer.

Tidligere bind: Breve 1798-1809. Udsolgt.

Breve 1809-1829. I-VI 719,80 kr.

Frederik Schmidt 1771-1840

skønånd, Eidsvoldsmand, rejsende, teolog

Til enhver tid findes der mennesker, som uden på noget område at yde noget enestående eller ejendommeligt, alligevel spejler deres epoke, så den træder tydeligt frem for eftertiden, og på hvem man kan anvende Oehlenschlägers ord om Carl Heger:

En Stierne var du ikke selv;
Men fra det Nære, fra det Fjerne
Stod Billedet af hver en Stierne
Med Blinken speilet i din Elv.

En sådan personlighed var provst Frederik Schmidt. Hans dagbøger, som forhen kun var kendt i et mindre udtog, foreligger nu trykt i fuldt omfang, og man kan med rette sige om dem, at de spejler både det nære og det fjerne.

Han var vokset op i Christiania som søn af en danskfødt biskop og var således forankret i den dansk-norske fælleskultur, i yngre dage med streg under norsk. Han forsonede sig imidlertid ikke med unionen med Sverige og flyttede til Danmark, hvor han døde som sognepræst i Himmelev ved Roskilde.

Hovedstykkerne i hans dagbog er studierejsen i Tyskland 1794, længere ophold i København 1807 (bombardementet) og 1811, deltagelsen i rigsforsamlingen på Eidsvoll og det overordentlige storting 1814 og endelig den store rejse til Tyskland, Frankrig, Schweiz og Italien i selskab med B. S. Ingemann; til skildringen af dennes personlighed er Schmidts dagbøger en vigtig kilde.

Schmidt har stort set kendt alle i Norge og Danmark, som det var værd at kende inden for litterære og kunstneriske kredse; på Bakkehuset var han en velset gæst – han var en udpræget selskabsmand. Sine medmennesker og oplevelser skildrer han ofte med godmodig ironi og sans for pointen. Hans egne poetiske produkter var amatøragtige, men hans dagbog er et velskrevet, levende og nærværende vidnesbyrd om småt og stort i vor litterære guldalder og i Norges frihedsår; og den tåler sammenligning med vore bedste erindringsværker. Se omslagets side 2.

Hans stambog bidrager til at placere ham i hans tids- og åndssammenhæng.